

Стан редакције и администрације
Космајска ул. бр. 22.
Огласи се дају у администрацији,
— Цена утврђена —
Неплаћена се писма не примају
Рукописи се не враћају.
Писма, рукописе, новац и све остало
што се односи на лист, слази вла-
стима на листу.

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Адреса на телеграмима
СТРАЖА — БЕОГРАД
Претплата за Србију на пошти:
НА ГОДИНУ дин. 12—
ШЕСТ МЕСЕЦИ . 6—
ТРИ МЕСЕЦА . 3—
ЈЕДАН МЕСЕЦ . 1—
Претплата за иностранство на пошти:
НА ГОДИНУ дин. 30—
ШЕСТ МЕСЕЦИ . 15—
ТРИ МЕСЕЦА . 7·50

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Излази сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПARIЈЕ 1092

Здраво стеже наш!

Здраво прослављени тробојни стеже српски!
Повијај се у ветру и висини увек славно, као што си се повијао ту скоро од Увца до капија Дојчинова Солуна и чаробних обала Охридског Језера, од крсног Малеша до плавог српског Јадрана, љубљен од непобедних српских ратника, од којих је сваки Змај Огњени Вук.
Ти си Србија, која и када пада зна велика да буде.
Из тебе одише бесмртни дух јунака, који под тобом задовољно падоше за Крст Часни и Слободу Златну.
Ти покриваш Храм, у коме се мати моја моли, као и наерену кровњару убогог селанца.
Ти покриваш колевку браће моје, као и пращину, у којој почиваху дедови моји.
И тога ради ти си света, и око тебе, славни барјаче наш, дрхтаће увек, кроз векове и кроз неизмерне просторије, једна слава Србинове Отаџбине уз победоносне бојне поклике....
Здраво заставо Отаџбине! Здраво!
Стеже наш поносни лепршај се увек високо, повијај се увек славан и посвећен сивим прахом гробова и рујан од крви српских Обилића!
На Милића Брду

ДЕСЕТОГОДИШЊИЦА

Велики Књаз престолонаследник

Алексије Николајевић

Првенац син и наследник престола нашег великог, узвишеног и свемоћног заштитника, цара сверуског Николе II. Велики кнез Алексије Николајевић данас навршује десет година свога племенитог живота.
Уз небројану браћу нашу Русе и на данашњи дан ће се свако српско срце, ма где оно било, топло закуцати за Велику

Русију, Великог Цара и његов слави Дом и сви ће се Срби искрено помолити Свевишњем за дуг и срећао живот данашњег славланина Великог Књаза Алексија будућег Великог Цара Велике Русије.
Живео Цар и његов светли Дом.
Живео Велики Књаз Алексије!
Живела братска нам Русија!

Историске белешке

За данашње историске најкрвавије дане.
Велики прослављени Вожд Кара Ђорђе, подигао је голоруки српски народ на оружје 1804 године да се бори са турском царевином и успео је; борио се и независно владао девет година, али је морао подлећи великој турској сили.
После две године по његовом паду — 1815. године и народ српски поново се дигао на оружје под Великим Милошем, и извојевао постанак данашњој Србији, која, уређујући свој унутрашњи државни живот по сувереном Султана, ипак се спремао за поновне нападе на турску царевину, да извојује потпуну своју независност, и да ослободи из турског ропства и остали српски живаљ.
И после шест година мучног живота, и друштвеног и државног, јавља се Невесињска Устанак и велики историски покрет српског народа, за ослобођење

са којом је наш први рат 1876 године са Турском и почео уз братско суделовање Црне Горе.
Један наш стари ратник из ових дана, обележио је пре више година овај Невесињски Устанак, као и прву черкеску пушку, која је пукла код В. Извора на Тимоку, и изазвао српски варод на рат 1876 године. Ми ово белешку доносимо у целисти, из које се види жарка жеља младог Херцеговца, да први падне за свој народ. Ево те белешке:
Невесиње
— 1875. године —
Невесиње сневеселило се, тужно, јетко, испод ока гледа, како глече, како се довлаче! Азијатске пуге арамије, Србину славу да угасе.
Невесињац:
Измако се гори у гудуре, будним оком Азијате прати, је с комотно око њега шири, па му ватру испод — т... — стреје пири.
Са врлети високога стења, поручује ненаситој жгадији:

Невесиње

Доста Турци! доста беше ва-
шег! Вријеме је настануло наше.
— Вијеште Турци! у Шам, у Азију! Доста сте нам нанијели жада! Пет столећа робовања тешког!... Мучења је и пре мно-
го било! Ваља једном окове збацити. — Так'ој вико храбри Невесињац.
На поруку измучене раје! Скочи Турчин канда се помами Виче! риче! од силнога беса! Ха, ха, ха, ђаурско кољено!...
Хвата старо младо и нејако! Везује га, и канџиом туче! И осорно из свег гласа виче:
Бре ђаури нену ли вам вашу! Ко ли вас је томе напујао?!... Зар не знате силнога султана! И његове љуте делибаше?!... — Мучењу, и бијењу, на бејаше краја!...
Ну, шта хоће ваша рајетина!!! Дигли руке и на Падишаха! Да његову милост прошеверјери!... — Црна крвца под канџиом врца! Мученици зубима шкргућу...
Дед реците, што шутите рајо!.. Не кажетел ће су одмјетници, вјерам и клањемо вас жи-

БОМБАРДОВАЊЕ БЕОГРАДА

— Једна неумесна наредба Управе Града —

Управник града Београда, г. Манојло Лазаревић, издао је јуче наређење, да се о бомбардовању вароши, о жртвама приликом бомбардовања као и о кретању официра и трупа не пише.
Забрана о доношењу кретања официра и трупа потпуно нам је разумљива. И ми смо се увек старали да ни једну вест не пустимо, из које би се ма и најмање видео распоред трупа и официра. Али у колико нам је та наредба била разумљива, у толико нам је чудноватије и неразумљивије што г. Управник забрањује да београдски листови донесе списак кућа, које су од бомбардовања оштећене, као и имена лица, која су обрањена.
По нашем мишљењу ова је наредба потпуно неумесна и без икаквог је разлога. Јер, мора и г. Управнику да је познато да је велики број Београђана ван Београда. А кад се томе додају још и оне комориске приче о бомбардовању, — по њима Београд је сав у рушевинама — онда је лако представити страх и очајање Београђана, који се налазе ван Београда, у коме су оставили своје куће, а многи и своје миле и драге. Један пријатељ из Ниша обратио се пре два дана нашој редакцији кумећи и молећи да га известимо шта је са Београдом.
— Овде се говори да је Београд претворен у рушвине — завапио је он преко телефона — молим те јави ми одмах шта је са мојом кућом и са мојима.
Ово није усамљен случај. Пуно их је сличних. Међутим, када би београдска штампа доносила списак оштећених кућа, као и имена лица рањена или погинула, свет би се умирио, јер би видео да се у Београду не одигравају оне страшне вартоломејске ноћи, као што се то представља.

Г. Управника познајемо као човека веома разложна. Он је својим досадашњим радом, показао да је потпуно дорастао за свој положај и зато ми никако не верујемо да је ова наредба потекла лично од њега. Зато је његова дужност да ову потпуно неумесну наредбу опозове. То захтева умирење београдског становништва.

Са руско-аустријске границе

Козачке извиднице

на, који су за Аустрију сигурни као врбов клин, концентрисале се у Панчеву и око Панчева и сада се налазе, према нашим приватним сигурним информацијама, које смо добили од једнога бегунца у овим у огромној већини чисто српским селима.
Јабуга, Долово, Падина, Ковачица, Дебелача, Старчево, Овча, Борча, Глогоњ, Бресто-

Аустријанци у Банату

— Распоред њихове војске —
Вјска темишварског четвртог корпуса, у коме је велики проценат војника Срба и Руму-

вац, Омољца, Иваново у немачким селима Францфелд, Хертенленд и т. д.
Српско становништво ових села изложено је страховитом терору официра, а за војску им је без паре реквирирано све што су имали, те је народ остао и без хлеба.

чува... Ну дед! удри! Ал ћеш скупо моју крвцу платит!...
Плану Турчин кано залуђели! Ханџар трже, ногом земљу лупну! Счепи дечка за дугу косицу: Ха, ха, ха, ха! дрско ђаурјаче!...
Ко ли ти ја је ту мис'о уљево!... Прордма га свем сијном снане! — Хоће ли ти ја сад брат помоћи?...
Деде море! — огорчено виче

— прозбори још коју, али брже, јер те шејтан чека... Диче ханџар, закрипа зубима...
Иза њега чу се јасан кикот: Лакше Мујо!... Пушка плану! Турчин паде! али ђетић врисну! Зашто брате!! Нека Мује, нек испуни жељу! Да ја будем прва српска жртва! Моја ће их крвца побудити, да се боре, да се ослобде.
(Свршиће се)

НАШ У ПОДРУМУ

(— Кореспонденција нашег главног сарадника —)

— ДНЕВНИК ЈЕДНЕ ТЕЛЕФОНИСКИЊЕ —

Датум — Кад стигне

Г. Даректоре
Ја сам вам баш малерозан човек. Јутрос сам остао веома рано. И тек што сам скочио, кад станем ногом у лавор, проспем га и вода се разли по подруму. Читаво море, Моја госпа Јуца страшно ме изгрђала. Навадала ме свакојаким. Још је мало фалило, па да ту пред целим подрумским становништвом изјави, како сам код ње на фуражи! Но да би малер био већи у тај пар ме број 11 позива и кроз ону већ добро познату вам рупу појависе враголасто око моје комшинице.
— Хало број 36
Број 36, пак, ћути и не сме да се појави.

Са наших позиција

— Из записа нашег директора —

Са предстраже на Н. Н. Брду.

Наши сељаци пошли су у овај, у славу Божију, четврти рат за две године, с толико силним поуздањем у се и у своју победу, да је то за прчу.

— Зар ми тукли и Турчина и Бугарина, па да се Швабе бојмо, та сатераћемо их у мишију рупу, то је на устима сваког српског војника, који је сада добио дивовско снагу и с највећим нестрпљењем очекује, да се сукоби с Швабуријом.

Седмо тако на предстражи у рову осветљени Божијом месечином и Швабиним рефлектором, који нас непрестано али узалуд тражи од рана вечера до беле зоре. Седимо, дуванимо и разговарамо о победама, које морају бацити у засекама и славне битке на Куманову и оне на Брегалници.

Слушајући ове челик људе, мрски погледа, али добре ђуди и увек готових да гину за Отаџбину, овај који није познавао како треба велику душу нашег народа добија красну прилику, да се увери, да смо ми први народ на свету и да нашу велику сјајну будућност ништа не може омести.

Сви су једног мњења и сви једне вере: да где ударимо морамо пробити и да нема успоне, које би нас могле задржати када се напред кренемо. Мени импонује та вера нашег сељака, јер у нашој чети ја сам једини капутлија, али ипак би да унесем мало живости у разговор и почнем да им опонирам.

— Е, браћо, не знате ви си два је то војска, а многа их је, па ћемо имати мук са њима.

— Вала нека их је десет на једнога па их се не бојимо, вели један.

— Та да је сваки као Авала, па их сене би бојали, упада други и онда са свих страна падају слични одговори као доказ потпуног поуздања нашег идеалног војника.

— Знаш, а видите ли ви да сви имају и лађе од челика којима наши топови не могу да нахуле, чаркам их ја, тек да их раздражим.

— А јесу ли им и војници од челика или од меса? пита ме сасвим хладно један каплар Врчинац.

— Е то, бога ми, нису!

— А наши су бајонети од челика и где они ударе ту се више не диже, рече убедљиво победоносни каплар, а целом воду паде сјајан терет са срца када чуше како ми овај доскочи.

А довитљиви су нам војници и искусни ратници, да су ме просто задивили.

Када смо једнога вечера сме-

њивали на извесном положају један вод прамиса смо од њих и опкопе, који су тек били ископани. Упитах једнога поднаредника ко им је дао линију за шљивче, а он ми рече:

— Наредник и ја*) смо све то сами урадили. Имамо ми за то довољно искуства из два рата.

Ову земљу нико не може победити када су њени сељаци и стрвези.

Иначе смо ми на нашим положајима безбеднији него ви у Београду у вароши и кућама. Ми овде под ведром небом у кукурузу на наши слађе спавамо него ви у вашим меким постелама, јер Аустријанци ударају на старије и бабе и мртве грађевине у Београду, а беже далеко од места где знају да има војске. Јуче смо имали и ми ретку част да видимо непријатеља. Походио нас је један монитор, који је и остао да нам прави друштво. Пошто је неузмиран од наших топова допловио је под Велико Село отворио је ватру из својих топова, али не на наше трупе, које су добро маскиране по на-

селу и сељане. Озлоглашени на ово мордерство наше славне тобнице нису могле да се уздрже, а да не опале на монитор неколико метака. Више није ни требало, јер наш тобница куд оком ту његова граната скоком. Трећа граната погодила је циљ и ми сви поскакасмо из ровова веће радости када видесмо, како се велики монитор наере на једну страну. На мах умукнуше топову са њега и монитор као пребијен пас с тешком муком једва се одвукао иза аде Чакљанца, где и сада дрема.

Овај монитор није потпуно потопљен само због наредбе, да се наше батерије не смеју откивати, иначе како је био под руком другој батерији он би већ био под водом. Посада са овог монитора се искрпала у аду и свакако га неће пренети на њихову обалу.

Када се монитор накривио као пијана баба са наших позиција се заорлио подружљива песма:

Ај, хај трула грађа
Потопи се лађа!

Отаџбина преча од свега

— Како осећа српска сељанка —

На предстражи смо на Н. Н. Брду. У нашој чети је више војника из околних села. Њихове мајке, жене, сестре траже своје чак и по позицијама носећи им понуде. Тако онамад

*) Обоје резервни, обоје сељаци.

ко, да су јој се видели лепо упуцани шлингерџи, она је читала књигу: Белешке једне саварнице, Она је читала у сласт. Свршена на време преко њених набубрелих усана пролетеле би осмех и тада би зажмурила на оба ока. Тако би лежала неколико минута, па би опет наставила да чита.

Да бих прекратио досаду упутио сам се код ње. Пошто одељење нема та врата то сам само скупио један чаршав који је био разаче и без лудања се створио у другом делу подрума. Она је била изненађена мојом појавом и брзо, како је то могло бити, доведе у ред своју тоалету.

Здравили смо се. Кад сам јој стегао руку осетио сам да у њој има много живота. Струјање њене крви јако је о томе говорило.

Разговор је у почетку био укочен, ушрафљен. Али убрзо је почео тећи као бујна река. Она је говорила о значају штампе, а ја о утицају позоришта на народно просвећивање.

Затим смо говорили о другим лудоријама. Ја сам је питао коју боју воли највише, а она мене, које цвеће најволијем, да ли радо играм. Који ми је писац најмилији.

Још је питала шта од колача волијем: бурека с месом или полупчиће? Наравно да сам јој рекао да волијем полупчиће.

Ја сам био као у грозници. Она ме је некако чудно гледала. Њене мале очи биле су за мене огроман пожар који је требао да и мене сагори.

Најзад кад сам мислио да је већ време да се од ње растањем ја је ухватила за руку и рукујући се хтедох је привући к себи и да јој на набубреле усне притиснем пољубац Али овај, они није била тако неискусна као њена подрумска — колегиница телефонскиња, Унутрашњос и позорица јако су је школовале а она ми се измигољи из руку као ликоз.

дошла на позицију и Митра Јоргошевићева, жена из породице која је у прошлим ратовима претрпела осетне губитке.

Разговорна, расположена, отресита сељанка на напомене војника да се ништа не брине и да буде спокојна са децом код куће; рећи ће:

— Нека буде добро Србији, а нама како Бог да!

За то је сваки Србин Обилић, што нас рађају оваке мајке.

Бачвани за Србију

— НОВЕ РОЈТАНСКЕ ПЕСМЕ —

По Бачкој и Банату, које су преплавили Кесарови војници, из страха да се онамошња челик Србадија не дигне на оружје, да са себе стресе оков ратства, чекају се од сјобе рата ове песме:

Краљу Петреј браће мој,
Мађара се ти не бој
Тебе брани сва Русија
И сва Србадија!

Иди шором ајзибан
И у њему наш Дикан,
И у њему сви шићу
Александар Краљевићу!

Дично село Долово
Сврело се Јоново
Да дочека дично шћна
Ђорђа Краљевића!

Словени у Пруској

Десети део целог становништва

По најновијим статистичким подацима (који су наравно Немцима у прилог) свега има у Пруској 3,812,371 Словена, и то: 63,143 Лужичких Срба, 103,383 Чеха и 3,646,448 Пољака. А по варошима има неколико хиљада осталих Словена, као Руса, Хрвата и Словенца. Словена дакле у Пруској има десети део целог становништва.

О Русији

— Њена величина у бројевима —

По најновијој државној статистици огромно руско царство броји сада 146,000,000 становника, од овога броја припада на европску Русију 121,800,000 а 25,200,000 на Азију. Од ових је православних Руса 92,200,000; Пољака 9,100,000; Турака и Татара 15,000,000; Финана 6,600,000; Жидова 5,700,000; Литвина 3,500,000; Немаца 2,300,000; Монгола 600,000; Кавказијана и других 2,900,000.

Становништво је подељено по верама овако:

Православних има	69.0 %
Староверски дисиденти	1.8 "
Баптисти	38.139 0.0 "
Мононити	66.564 0.1 "
Англикани	4.483 0.0 "
Католици	9.1 "
Јевреји	4.2 "
Карајмери	12.894 0.0 "
Лутерани	2.8 "
Јермени-Ђурђијанци	0.9 "

Мухамеданци 11.1 %
Будисти 0.3 %
По последњем попису поједини велики руски градови, већи од Београда, имају становништва:

Петроград	1,550,000
Москва	1,310,000
Воршава	848,000
Одеса	500,000
Кијево	404,000
Лец	328,000
Риле	283,000
Харков	208,000
Саратов	197,000
Тифлис	196,000
Вилна	167,000
Тошкенд	165,000
Казан	160,000
Јекатеринослав	156,000
Баку	150,000
Астрахан	147,000
Ростов на Дону	135,000
Хелзингфорс	125,000
Кишевев	120,000
Тула	109,000
Минск	105,000
Сомора	102,000
Нижњи Новгород	102,000
Николајев	101,000
Наманган	100,000

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Стање Краљевићева здравља

Здравље Краљевића Ђорђа је одлично, и не задаје ни мало брига.

Краљевић је добио из унутрашњости безброј писама и депеша у којима се изјављује радост, што је остао жив.

Прометна Банка

Како нас извештавају Прометна Банка давала је београдској сиротињи неколико дана дрва бесплатно.

Овај корак Управе Прометне Банке ми поздрављамо и мило би нам било ако би могли забележити, да се је на Прометну Банку угледала и која друга Банка, која има везе са индустријом дрва.

Интернирање страних поданика

Управа града Београда издала је свима квартовима наређења, да се поданике аустроугарске монархије интернирају по зградама основних школа.

Наши на дужности

Наш директор г. Душан Мил. Шијачкич власник Драг. Грегорић налазе се на војним дужностима.

Синобио бомбардовање

Према званичном извештају дуж наших граница био је ноћас мир. Непријатељ је око пола ноћи избацио неколико метака, али видећи да му наши не одговарају, брзо је ућутао.

Нужне мере

Како сазнајемо Управа града предузеће нужне мере, да се све оне радње, чији сопственици нису на бојном пољу, морају отворити.

Ова намера управе је за сваку похвалу и желети је да се приведе у дело.

Последње вести

Бацају оружје

— Успех се ва успехом ниже —

Цетиње, 29. јула

Један наш одред наишао је на 200 мухамеданаца и непријатељских војника на Вихри, разбио их и натерао на одступање. Непријатељ је побацао део своје спреме и оружја.

Каква је војска

— Војска пада на путу —

Шабци, 29. јула

По извештајима добијеним из Босне, непријатељски војници не могу да издржавају маршеве и штрапаце. Велики део остао је од њих на путу.

Плава књига

Сензација у париским политичким круговима

Париз, 28. јула

Објављивање енглеске Плаве Књиге направило је сензацију због депеша енглеског амбасадора у Бечу, којима се доказује, да је текст аустроугарског ултиматума био поднесен Берлину, који га је одобрио. Бруталност и бестидност. Немачке и зазвали су опште гнушање.

Ада Бујуклића

— Сузбијен по кушај за прелаз —

26. јула дошло је до борбе код Бујуклића Аде, са које је непријатељ отворио снажну пешадиску и артилериску ватру, као и са своје обале на Дрини, северно и јужно од Аде. Вероватно, да је овом ватром непријатељ припремао прелаз на нашу обалу. Наши су одговорили само пешачком ватром. Али она је била тако добра и тачна, да непријатељ не само што није покушао прелаз него се једва задржао на острву. Наше су трупе чуле немачке узвике непријатељских официра: „Дрште се још два часа!“ и јак ихових рањених војника. Наше су се трупе држале одлично и гаћале су веома храбро и присебно.

Ђорба код Вихара

— Непријатељ се повлачи —

Из Ваљева јављају: Дошло је до борбе код Вихара. Непријатељ је одбијен и одступајући оставио је са собом мртве и рањене али је оставио један део спреме и муниције. Противник се повлаче ка Чајници. Наше су страже заузеле село Банић, Маренић, Саковић, Леонић, Тупу, Кукавицу Тодоровић, Саборац и Лештаре.

Црногорци продиру

— Нове победе —

Цетиње, 28. јула

Црногорци су почели бомбардовати которска утврђења и саузели су Космак, Клобук и Корјечник; непријатељски су губитци знатни, међу којима има 12 заробљених војника и по дофицира.

Једна непријатељска чета напала је на нашу караулу Плочу. Непријатељ је одбијен.

Сиротановић у пламену

Јуче по подне око 4 и по часова отворили су аустројанци јаку артилериску ватру, која је трајала до 7 и по часова у вече.

Сиротановићева стругара запаљена је једном гранатом. Штета је знатна.